ԱԶԳԱՍԷՐ

ՈՒՍՈՒՄՆ ԱՌՆԷ ԶՄԱՐԴ ԱՐԺԱՆԻ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

[illegible]

ՀԱՏ. Գ. ԹԻՒ 57. ԿԱԼԿԱԹԱ 1846 Սեպտեմբեր 12.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԿԱԼԿԱԹԱ

ԱՄՍՈՅՍ 4. Լ[illegible] թղթաբերն եհաս Հնդկաստան շոգենաւով.

Ի 28 [illegible] ամսոյ Տանասարիմ և Խորասան շոգենաւք [illegible] Հայոց. Տանասարիմ [illegible] և Խորասան [illegible]

—[illegible] 200 Ռ. [illegible] ի տուն իւր, որ ի [illegible] Պարոն [illegible] Օրս [illegible], և

[illegible] ի պաշտպանութիւն [illegible].

[illegible] ի Պարս [illegible] Հայոց [illegible]

[illegible]

— ՆՈՐ ՕՐԷՆՔ ՕՐԻՆԱՑ. [illegible] Պարոն [illegible]

առեալ․ թէ ձեռագրութիւն լուագու-
բսին չէնեալ 'ի նիւթս՝ ոչ ինչ
գործել կարէր այն ցուցակ ։

Աւելին միոյն այսու-հետև քննեալ և
դատելեալ նոքա՝ գլուխ-աշխարհագրական և
տեղեակ աւրագու ամենայն աշխարհ․ որ
համակերպեալ պէտս էս ստուարակա-
նութեանց հաստատելոյն 'ի ցուցակին ,
ձեռագրել կարիցէ ։ Երկրորդ՝ ու-
նել գտանել մի բանիբունն ջրհոր ․
խաչարարս ․ և աւելորդու 'ի սոյն․
որք նոյնպէս անգիտութեամբ հան-
գամանաց մեկնել կարելին ձեռա-
գրին ․ եթէ ընդունելի եւս լինէ մկրա-
ւթ ատենին աղաւաղաց վասն սո-
վորաց խորհրդոց ։ Իւ․ Երրորդ՝ դնել զցու-
ցակն 'ի վերայ տպելոյ stamp թղթի
անբուն , զի յետ դատաստանի գրել
կարիցէ ․ ապա թէ ոչ ․ կամ ինքեանք
մաքրուի արժանիին անձամբ լուսա-
ցին զհանդիսին խորհրդոյ , և կամ 'ի
գծութիւն լուսաւորաց սպառան
արարքն ․ կամին՝ դարձուցեն ․ չկա-
մին՝ ոչ ․ Բայց եթէ լուսաւոր ոք
գիտէր իսկ ըստաւորի հանդիսին ու-
ռեալ և զյանդգնեալ դարձուցանել ,
անս յոյժ ամ՝ քանի՛ վաղեմ՝ վաղեմ՝ և
դժուարանազօրծութիւնք ընդ սակի
և սառուցեալ 'ի վեր երկնին ։

—Պօղի Լայա․ գլխաւոր առաջա-
կայն Բարբարոսի ընկերութեան 'ի
Միջոտեալ և ծանրաբեռնեալ երկա-
թի չղթայիւք հեռս այսր շտկեալ
'ի 31 ․ անցելոյ ամսոյ ։

— ՊԻՏԱՆԻ՝ ՕԳՏՈՒԹԻՒՆ ․
Խաղաղութիւն խառնեալ է զար-
դիս նախ յանդիմանել և անհատա-
ծելի սորա աէրս թեան 'ի ձեռն
անդիմանս փոյթից ամաց ․ որք
կամ ինքեանցք և կամ 'ի ձեռն սպա-
րապետ անձանց խաղաղութիւն և փա-
խեն զգաւառս վարձուց խղճմտի և
դրեթէ երկ․ քաղաքական առ երեւի զօրին
և լինեն 'ի բաց ։ Քանի սոս րդք
յաւաջ Ամենապատիւ Պիէրօ բա-
հանայ Անգղիացի եգիտ պղտոծա-
նութիւն և յաւուրն եհան զլարագործն ․
որ զ4 ամս փախեալ էր 'ի 12 ամսոյ․
Իւ Պարոն Հիւմ մադիսարս մեծ-
ակաց զնա 'ի բանդ չորից ամսոյ
ժամանակս ։ —

—Յիսու ստան մնաւանեալ կրճնաւորք
յետս կոչին յԱնգղիա․ բայց թէ որով
պատճառաւ ոչ գիտեմք ։ Քաւա-
նելեան առաջեալ Սուսամարան նա-
յումն․ որպէս յոյ ․ խոսփանեցաւ․ և
կառավարու․ 'ի յանձնելոց է Գեօրա-
պայծառ Իպփոկրատէն Լատինացւոց։
—ՏԵՆԴԼԻՆ Պլոյց Սիւրուլ Հիսարայ
Թարգմանելոյ վասն Խնդրելանի՝ 'ի
մնջեալ լինի ․ զի չէջանկայ առհեանք
Հեյդարապատայ 'ի Պոլսան ծփան
Հանապազօր յայնս խաւարութեանց
յարուցելոց 'ի մէջ Սիկայ և Եսա-
բայ ․ Սիկք ունին 'ի Տէնդէս զհա-
ւատեանց կամ յառ եւ՝ զգիւղանց
ինն կառաւցեալ 'ի վերայ զերեզմանի
Նանաք Շահոյ առաջնորդ որոց
իւրեանց․ զոր և մեծաւ աւերածա-
պաշտութեամբ մեծարեն , Բայց Օ-
մար Սիմոյ․ ազգի որ զարհուրեցուցի
վարէ զգաղութ , շուրջ պաշարեալ
զնոյնս․ (զի Սիկք արանին զերկուս
Աբարայեցւոց անուն ,) և այնպէս զայ-
րացուցին զվրէժխնդրութիւն Խալսայից ,
մինչ զինեալ արշաւ վասարանքս մե-
նոցա 'ի ամեհենաց անուն իւրեանց՝
հատանել Աբարայ 'ի մէջ իւրեանց․
Աշխատեցին զհրաշ նախահանս Սի-
կաց՝ շուրջ զհասարակացն ․ և մեծ-
ցին զամենայն այս Սիկ 'ի նորա
չինաւանդյն առաջաւան յինել ․ և ա-
ղօթաւորս զինել յաղթութեան Խալսէ-
լոց ։ Երկիրն բաղխադրեալ խառնա-

կեալ է ․ ուր Սիկէ զՄօրեա օգա-
նաւէն ․ և Նորաք՝ զՄիկո ․ Յունաց
Թագաւորն ոչ հայի ՚ի տատասկալի
երկրէն․ և բանակն ուր չէ․ք․ որ զեր-
ոքն համբուրեսցէ յառաջն Բաւարիա-
ցւոյն ՚Եկզամ՛ուլ Մուրէոյ ․

— ՅԵՐԼՅԱ ․ Հակառակութիւն յա-
րեաւ ՚ի մէջ Մուհամմէդ Յուսէֆն
Խանին և Մանայ Միրոյ որդւոյ ՚Նա-
րաբ․ անդ․այն ՚ի ամէն պաշեցնէ տղէ-
կան որ բանի հեղհեղեալ․ յորմէ բա-
զումք վիրաւորեալ յարաբէական ձեռ-
բակալ եղեն և ՚ի զատաստան մատ-
նեցան ․ Պատմութեան ազնիւ
յագմին խուժանին զանխալ ՚ի բաց
արկեալ ․ և ինքեան զմանն ՚ի կրպակ
օրէնն լանջախոխաբ ․

—Պարզամիտ պատմի ամն, որ յա-
ռաջն մանեցաւ բերն պարտակեան
մահու ազգեան ուրանն՝ փոխն արա-
նելոյ ․ մեռանալ ազօթելք Մոյն
անպատ եղ ՚ի զատաստանէ ․ և յն-
ծայեցաւ զօրակաւր պղեց մխազու-
ւած ՚Օնսաքն ․

—ԵԳԻԲ ․ Սուծգնոյ թիւն ընձացիր
Պանգարէ ընհիւղ մասուսպանուն Եղի-
պայ՝ սկեալ պաշտնութիւն ՚նաոյ ՚ի
խաղաղ քան զրկեմն ․ Յաղուն ազ-
խատանաց մեռզան ալրեմն կալեալ
զհասն Մայրաքաղաքն ․ իրոջն յարթ
շփոթեցուք ազխոպել ընդ մեծագու՝
յարացոյն հատատութիւն ․

Պ ԱՐՏԻՍՈՒ ․ Նուր թէ առագաստէք
՚ի Պ՝ ագրիա՛սառն․եղ խիստատթեամբ
և առաւել արիութեամբ յառաջ մա-
րեն ․ քան զսորա և պխտապան զօ-
րուհա ՚ի մայրաքաղաքն սաա ․ Բանկի
պաղ գրբեկալ ազին տարան զղմենն
՚ի ղրից բանակն ․ զղատաւորք բա-
րոլ հակերն զօրացն ․ և ՚ի շարժու-
թանէն Եղիսին զանդատ ղի զգեր-
տաւք․ Սորա գծուին ՚ի գմբերն ածեալն․

ուամն թուի թէ՝ հնու աք լցեն որոց․

— ՊՈԼՍԻ ․ Յերկուց ամսոց հետէ
այր մի գեղեցիկ ուռեալ զղխալ
անուն Մշնան իսահ՝ եպարչոսն
՚Նարալեն Աստեֆէ․ցոյ ՚ի Պատրան
նրեոց զրոցում զրամն յերկրա-
կանաց և յերբախազ․ագ․ացն ․ այլ
աղժմ խորշին յառաջն զարքյոյ զնա՝
կանչել ՚յաշխարհի զգալիս մի-
մարութեան իւրեանց ․ և պաշտան
մշտնջենաւոր աշխարհաւոնց և ամե-
թոց հարկանել ՚նմա ․

—ՄՈՍԿՈՎ ․ ԲԱՐՈՆԵՆՆ առաջեալ է յա
զխեն խաղաղեցա ․ և մերձաւոր չ՚նորա
ընդ առելե․ք ամէն երկրաշաք
առաքեալ՝ վասն զնքընթացութիւն քա-
ղաքէ լոյ՝ ոչ ամնապող էր Մեծամե-
ծացութեան Հաղորդակ Պաւլովեց՝
որ եղեւ այր արդար և երկիւղած ․
պաշտպան Աղձնակ՝ ետ էր ազանդա-
ւորաց ․ և Հայց Նախիկեցի միա-
նարաց՝ դաշնամարտ զարմանալի ղբա-
նալով ՚նոր զնորհաւոր դարմանոց
առաջնոր և առա ՚ի զատաստան մեռ-
՚նելով ․ Նոյն բարեք հաստատու-
թեան Մուրխեայ ․ և արձագանոյ
երկրոց հանցէն Հոգևորականաց
վասն թեոց հասեալ ՚ի յանկարծ Եղբայրա-
թեան՝ չորմեն զնա յարդարեցին
մեծահայրութիւն ընդգրեալ՝ դաշնա-
կաւթեան և բանակալութեան այս-
պէս՝ որք մեռյն զհարստանալ ՚նրա-
ուս եղեալ խոհեմ՝ որով միջոցաւ
և իրէ ․ փութանն զանձին և ինք
պատարելոյ ․ ստա․ ազանելով․ ղեկելով․
հարկանելով․ և այլն ․

— ՚Ի Ջ յնուաց գրին թէ Լաւ
արինկ աղանա ՚ի Լանա ․ պարեա
պատմութեան Փորսաւ ամն՝ Պարոն Ա մենա-
փառաց ՚ի Կարասաւելու , և Հաստատ-
ութեան Սեհկեր լուսա զօրս ՚ի դաշտա-
վայրէն Լ խազր ամեանն (Մէ ասկէ ․)

ՄԱԴՐԱՍ

Ոգեպարար ցնծութեամբ հրատա-
րակեմք, զի Ընկերութիւնք Մադրա-
սայ Հայոց Գաղթականին, ըստ արժա-
նի անխափանութեան Յակոբեան Հիմ-
նարկի նորա, և համօրէն Ազգիս մե-
րոյ՝ ազգասիրաբար զարթեան այժմ
վերանորոգել զհանդէսն Երևելոց Ազ-
գայնոց՝ որպէս զարմաւ յիշելոյ մեծա-
րաց. Յուսամք նախնի գրագիտու-
թեան մերոյ ընկերաց 'ի քաղա-
քի աստ այսմիկ՝ նուաճելով մշակե-
գեանն ախոյծեցաւ. Թէպէտ՝ այլ
ոչ չէջաւ. նմին երկնամերձից Հրոյ
աշխարհին, որ Թեոդիտոս ընդ Ջրհորոյ
դադարեցելոյ ինքն զեօթնամեան
ամբողջութեան Յուսիկեան աստուծոյ ընդ
յաւէտ մանկանցն և 'ի մանկական պա-
տարագին Տեառն Հրամայի՝ վերա-
րին ամենարձեալ պայծառացաւ. Ա-
ւանեկ Նոր Նզրաս մեր 'ի շինու-
թիւն Ազգի և Եկեղեցւոյ մերոյ զօրա-
ցաւ. և առաւել այս հայր Հաւատա-
րար պատարագի վերայն արծա-
թեայ կենդանացաւ. Յիշեմք ար-
գասե աղուաբար ընդ վերանորոգու-
թիւն Ազգայնոցս բարութեանց. և
յորժամ մատուցանեմք Պատուելի
Հասարակութեան յանձնայն գոհու-
թենէ երևեալ քաջալեր առ Հե-
րեւմաներամբ փառքն Օ ուսեալ
ազգային մերոյ, որ Աստուծոյ և Անտո-
նեայ գիր ևս Ք. ՇՆՁ. Խոջախան Ա-
գանիրիս՝ քաջայայտացն ետանիւ։

Ընտանիք Նոր Նորին սիրու,
Նա զԱրին Հայոց՝ դարձեալ սուրբոց.
Պետրեսեան, ամ. քսան. ԹԸ. կայառանք մեր
Զարգացումն ուրախ Հրեշտակին կարեմբ, —
" Աշ. Ա" — Պատմութեան, ևս քանի, ևս արթնու-
թեան ոչ, կամեմք էսն կարծեմ ինձ զայն,
Յիշատակն երանէ չաւն գեղեցկացն
Յանդուգն անձինն, երիցուկեան Նոր.
Զուգ կարասանէ ամբողջն նորա,
Հովուապետք անցեր սերոյն Պարսկաստանի.

Յաւելուած.

Բազ յարմար և գեղեցիկ մտու-
թիւն է այն " Յեռուսաղէմ առնէ զանգ-
գին կատարեալ. " Այս բանքն նկա-
րագրեալ կարծեմք ոչ երբեք զօրա-
վին. քանզի ինքն մին մարդ մին ան-
գամ այն սքանչելի և նորայինք ար-
ուեստ և գիտութիւնք. որք այժմ
յԱզգաց մէջ ծագեցան են և օրէ-
օր ծագեն՝ մտադրութեամբ նայի. ա-
ներկրայ պիտի խոստովանի թէ մեն
ազգի յառաջադիմութիւն միայն համ-
բակած ուսմամբ և ջանացողութեամբ
'ի կատարումն առնի.

Մեր Հայոց Ազգն ևս երբեմն գը-
րագիտութեամբ փայլումն, և երեւե-
լի հեղինակք բազումք յարի. կամէ-
լիք առել՝ մեհեաւ քան, մատենագրա-
նքն 'ի սոյն ժամանակս գտանել պահեր-
նի երկիր կորնչին. Բայց երբ որ մեն
անդամ թագաւորութիւն մեր վերա-
ցաւ. և անկանք մեք 'ի ձեռս անօ-
րինաց՝ յաջորդեալ ակիզբն առաւ " Պայ-
ազատութիւն Տգիտութեան. " Յե-
րաւի այսպիսի ալեկոծեալ բանք մե-
րայ սիրոյ չունիմք զրկել, և լաւ կա-
յենի զխօսելն 'ի մասնաւոր արհա-
նել. Քանզի յաջողակաց փոքր ինչ
յայս գիտութեան երեւելոց, որ մեծ
յայս կայս մեզ, որ փութալ արտաքս-
ոյն զնուազագոյն ազգանուանն՝ որ զետ
ևս առ անդ երեկ. և այս յաջո-
ղութիւնն պիտի լինի ուսմամբ և գը-
րասիրական վաստակօք.

Այսքան բաւական համարեցաք
երկուս յառաջադիմութիւն, յորմէ մեր
բարի և արժանաւորակ ընթերցողք
կիմանալսան, թէ մեք մին արել յան ևս
ունեմք յայտնել նոցա. Արդեն այս
փութացեալ ասեմք և վերջ առնեմք.
Մերն Հայերէն զեղէթ կամ՝ լրագրութեան
անտեսական և բանասիրական գիտե-

լեալ, կամիմք հաստատել․ Անուանեալ թի անունն է ԱԶԴԱՐԱՐ, և բոլորն ձեռագրով պիտի լինի․ քանզի Տպարան չէք ’ի տեղս։ Ամսոյն՝ երկու անգամ կհրատարակվի․ այսինքն 1 ումն և 15 ումն․ և տարեգրութ 4 մանեթ։

Ս․ Գ․ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ
Փ․ Գ․ ՍՈՒՔԻԱՍ․
Վերատեսուչք և Արդոյք։

—Հոլանդացիք տիրեցին Բալի կղզւոյն․ և շինեն անդ զբերդ հզօր ’ի պաշտպանութիւն իւրեանց․ սրով երկու․ի զի պահելոց են զայն ընդ իշխանութեամբ իւրեանց, իբրև դղեակ մեծ Տէրութեանն Ջաւայի։

—Ասեն․ ’ի 1843 ․ մինչև ’ի 1844 թիւ Երուսաղեմի մեռելոց 52 առ հարիւր․ իսկ Եւրոպականաց՝ 4 առ հարիւր ցուցանէ թէ օդ երկրին չէ բարի վասն սոցա։

—ԲՈՒՆՏԷՆՅ․ Որ Զօրս Փորբես Ակնուանն Անգղիացի շարժեալ գթութեամբ ’ի վերայ չնականաց կղզւոյն՝ որք զրկեալ զուրկ մնային ’ի ջրոյ յաւուրս երաշտութեան, շնորհեալ է Ատենի Աւագնորդաց Անգղիա 25.000 կումբըանաց Ռուփիս ’ի շինութիւն աւազանաց կամ ջրամբարաց։ Անձն առաքելահաստատ և աստուածահաճոյ․ զի թէ բաժակ մի ջուր ըմպել ընդ իւր անուն ․ առաքելոց զվարձս ոչ կորուսանէ․ զհանգստեան առագաստն և ջրամբարքն․ ուստի՝ Աստուածապաշտութիւն և երախտագէտ հաստատութիւն ․ սոցա զգեստ ’ի գործ արկանելն սպառնալեաց իւրեանց զջուր անձրևոյն մերձակայ Բլրոց․ և յետ տարին ամբողջ սո սատակս զաշխել յարբութեան ժողովրդեան։

Որքան երախտութիւն էր, եթէ և

սա Աշխարհ ամս բարերարէր ազնուական սորին՝ ընկել զջուր ’ի թաղ հայոց․ և զորհնութիւն ընթացեալ մատուցաներ Անձին և Ազգի իւրում։

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Շարունակեալ Թիւ 53 ․ էջ ․ 6

Ալեքսանդրութեանք և նախանձութեանք զհամբաւութիւն մատնացին մի բան հակել և մասն մասն քակքակեալ միայն ․ կամ յատուկ յատուկ բանիցն մերձաւորութեամբ և գիտողութեամբ հաւաքելն․ որովք մի տեսութիւն կամ բաղադրական տարաբաժնութիւն լինի ցանած ։ Եւ ամէն մարդ իւր գիտութեանն կարողութեան տանել , եթէ նախ ամենայն տարրին բաների փորձ ’ի ջանալ մանրթութիւն լինի իւր մասամբ անձնում տարրել , որ կարողանայ ծախարարել տնկանի մասնաւորութեամբ ։ Ամենացաներանն թէ գրելով , թէ հասնելով , և թէ քարոզելով՝ համարակայեր բաղդատութեան տնքն ամբ վարման ․ եթէ որոք յառաջացել սպանողութեանի այլ ան բանաւորականքն կայեալ՝ քարոզիչն քարոզելով , ամենայն հոգի իւր առաջնորդութեան յայտնութիւն ․ և որոշ յառաջադիմաց իւր առաջնորդն բացայայտել և հաստատել․ Բայց երկրի ետ մի անհատիչ Ջերմոցին բան առեալ , որ պիտի արգել ․ այս իւր լաւութեան , մեծաւորութեանն որոն զգայ , նոցա մասց մէջ նախապաշարմամբ գործանցանելոյ վասն կայ , խոնարհութեան համարեալ իւր առաջնորդութեան յառաջութեանն մասին նախ նոցա հաւանութեանն զամենայն , և պաշտպանութեան իւր առաջնորդութեանն զայս ընդել․ որպէս մի հաւաքական և ընդհանուր հետևանքն , յորմէ յետ զանձնական ծառ լուծանէ։ Եւ այսպէս յանձնարար իւր յառաջադիմութեան հաստատեալ և բաժանեալ , և նախ քան նախապաշարմամբ ըստ բաղադրանքն քննել զարգանեցն որ արգել այս ․ ինքն իւր ․ Ջշմարտութեանն ընդունելոց հանդեպ նոցա մտաքն զհաւանելոյ ։ Բայց էր մին հնարքն , որ կարծեալ առաջնորդքն մի յառաջացնել բանին համար ․ առաջադրանաց հաստատել կերպն չէ ։ Շարունակելի․

Բանաստեղծական

ՆՈՐ ՕՐԻՆԱԿ ՔՈՒԵՐՏՈՒԹ

Կատարեալք մանկաւոր և սուրբ իմն երգաբանութեան անձնոյն զարգացութեան իւրեանց ընդ սնոյս Նեկրինոյ ․ քանզի վարձատուական նոցա՝

է առ սոսա մեզ ի մերոց ՙՆիկեփորոսի. ուրՙ ի մի կողմն լերինն Թաղամլին սեաւ-քաջոկ ի միւս կողմն Կասանդրացիք. աջա բացեալ գլուծեալ ի կոխանց գետնոյն ի վերայ լերինն. և մինչեւ անտի. այպ զնոյն սեաւ-ք ի զնել. և առ խորամանկութեան վաճառ` զոր կամին գնել, զնոյն այնչափ ինչ փոքր ոսկւոյ, որչափ կամին առնուլ. և ի բաց մեկնին անտի նոյնչափ հեռաւորութեամբ, որպէս առաջինքն. և մատուցեալ սոցին Կասանդրացւոց` եթէ գտանեն զոսկին համաչափ գնոյ իւրեանց խորհրդոց, առնուն զոսկին և զերան տեղ թողուն. զոր յետոյ եկեալ սեւոց բառնան անտի. իսկ եթէ չիցէ համաչափ, ոչ մերձենան յոսկին. յոր եթէ սեաւ-քն ոչ յաւելուցուն, ոչ են լինի փոխանակութիւն իրացն. այլ խորամանկութեամբ զիւրեանս առնու, և ի բաց մեկնի. առանց մերձենալոյ յերս ընկերին.

Աշխարհագր. Ասոր. Եջ 118.

ԺԻԼ ԲԼԱՍ

ԳԼՈՒԽ Բ.

Հասի յաջողութեամբ ի Պէննաֆլոր. և կեցի առ դրան երեւելի պանդոկի. Այն ինչ էջի ի ջորւոյն, եկն պանդոկապետն ընկալաւ զիս մեծապատուութեամբ մեծաւ. իջոյ ինքնին երասանն զճամբրուկն իմ, եառ զթիկամբք, և եած զիս ի սենեակ մի. մինչ մինն ի պատրաստութիւն բերոց առնէր զջորին իմ յախոռն. Պանդոկապետս այս` նշանաւոր կայլեմոնն Աստուրիացի, և այնքան պատրաստ ի պատմել առանց հարկաւորութեան զյառաջ հանդամանս իւր, որքան հետաքրքիր զայլոցն գիտելոյ. ասէ ցիս` թէ կոչիւր Անդրէաս Կորկուէլոս, թէ ծառայեալ էր զհարուստ ամանակս ի զօրս արքային ի պաշտօն զօրաժողովի, և թէ ի հնգետասան ամսոց հետէ թողեալ լքեալ էր զպաշտօնն իւր, առ ի ամուսնանալ ընդ. օրիորդի միում, որ ի Կաստալյէլոյ. որ թէև եւս ինչ թխագոյն էր` սակայն ոչ պակասէր ի հանդէսս օրինաց զանձնանին.

Այս ասաց և զայլ այսպիսի բանս, զորս լսել անփոյթ լինէր. Յետ այնորիկ վստահութեան զիրաւանս ունել փարկանելով պահանջէր և գիտէր զամենայն, եհարց զիս, ուստի գայի, յո՞ երթայի, և ո՞վ էի. Այս որ պարտաւորեցայ պատասխանել պատ առ պատ. զի յամենայն հարցմունս քննութեան զոր առնէր ինձ` յարգէր զխօսսն խոնարհութեան. աղաչելով զիս այնպիսի ազնուական իմն երջանկանութեամբ հետաքրքրութեան իւրոյ. մինչև հարկեալ իմ շատախօսութեամբ պատա. Այն ինչ պատմեցայ զիս յինքնաձեռն զսուտ մեծութիւնս ընդմա. և ետ ինձ առիթ յայտնելոյ նմա զմիտս իմ և զպատճառս, զոր ունէի վաճառելոյ զջորին իմ առ ի գնչաւորել ինձ ջորեպանի միում.

Հաւան եղև ընդ այս իմս նպատակ երկայնագոյն բանիւք, զի ի վերայ այսր կամ եղև նմա առաջի դնել ինձ զամենայն ծախսպակ գիւղական, որոց կարելի պատահել ի ճանապարհին. Պատմեաց և ինձ նմանապէս զանազան աղէտսն անցս ճանապարհորդաց. այնպէս զի համարէի թէ այլ ոչ երբեք կամիր առարտել. Յաւելեալ ասաց եղերեալ ասելով ինձ` զի թէ կամիցի վաճառել զջորին, ճանաչէր նա վաճառորդս մի յոյժ արդարակար, որ գնէր

զոյն ։ Ցուցի նմա թէ չորք մեծ
անձեր ինձ, եթէ տասնչորք գոն ՚ի խոր-
գիր ՚նորա ։ Խոհեալ յարեաւ նա և
գնաց անձամբ անձին, և յետ սա-
կաւուց դարձաւ արամբ իւրով հան-
դերձ, զոր յանդիմանն արար ինձ ։ և
գովեաց յոյժ և յայժ զբարերարու-
թիւն նորա ։ Գնացաք երեքեան
՚ի գաւիթն, ուր ածաւ և ջորին ։
աստուածաբերեցաւ բազմիցս յաւաչաց
վաճառականին, որ հետևեաց հե-
տաքննել ՚ի գլխոյն մինչև ցսմբակսն ։

Ընհամեր ասպնջական էր ՚ի վերայ ․
բայց խոստովանիմ՝ զի յոյժ բարի ա-
ռնել չէր հնար ․ սակայն թէ և ջո-
րին Փանկին յիշեր եւ, գոնեայ ինչ
չարախօսեցայ ։ Հաստատեմ ուրեմն
թէ ունէր զամենայն ասպատակ, զոր
մարթ էր ումեք խորհել ։ և առ ՚ի
քաջ խելամուտ առնել զիս՝ մեկայ
հաշէր զայնպիսեացն, որ առանց
երկուանց զօրացեալս էր ունէր
վասն համաձայն յինեյս իւրոյ ընդ
նմա ։ Ըստ ․ ասէ ․ զես վաճառա-
կան յատարակ ․ ղրկանաց կամիս
զայս վաստակ կենդանիս վաճառել ։
Օձն զրուցաց զոր նոյն էր ա-
ռարկել, և վկայութիւն առեալ Կոր-
կերեան՝ զոր այլ առանց սպանանելա-
նոց և մասնաւոր մարկանէր առնել
էր ձրի զջորին իմ ․ ստոյգ առաջի
ցուցանէ թէ ՚ի բարեկամութիւն նորա
անձէն տղայոտ, թէ լաւ սպերե-
լոյ խղճին իւրոյ հաստատել ունէր
զգին գուշակ, և թէ ես ընդունէի
զգինն՝ զոր արկանէր ։ Յայնժամ առն
բարւոյ գնանեութիւն կերպարանեալ
առաց զիս, եթէ ՚ի մէջ բերելով իմ
զխնդիր մնաց իւրոց ՚ի ձեռն պարտա-
ւանելն զիս․ յետուն չէր այս արժանի
իմ թողուլ զիս ՚ի կամն իւր ․ զի
փախարէն ամրանարոյ զգինն ՚ի տան

կամ յերկրասաւն ամկի գուշակեցին ։
բառ սրխամրի քեւսյն խնդ ․ ոչ պատ-
կառեցաւ զերեց գուշակելոյ զգին
արկանել ․ զոր այնքան խնդու-
թեամբ ընկալայ ․ իբրու թէ շահեալ
էր իմ՝ յոյժ յայամ՝ առաքինութեան ։

ՏԵԱՌՆ ԽՈՍՏԱԿԱՑ Ծ․ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ
ՕՐԱԳԻՐ ։

ԲԵԹՂԷՄ ։

Հարթլոգեւոյ հատ, Բ․ թիւ 53, 259 ։

Թուղթս ինչ ինչ պարագայք նե-
ղէին զմիտս, ասկայն ոչ կամեցայ հե-
ռանալ ՚ի սահմանս Պաղեստինի, ուր յերկ-
նային աստուածն զարգացան մեր կատա-
րելով, մեծագոյն մխիթարութիւն
էր մեզ ․ և անձն ՚ի նմին գիշերի շա-
բաթականութիւն ամբողջ ընդ հանդերձ,
և ձայնեալ ջորւոյն ընդ առաւոտ հա-
սեալ ՚ի միւսում առաւօտու զգաւա-
ռն ածին առ մեզ յերկիւն ․ ուր շա-
րաւել արեգական կիզեալ եին ծառա-
գայթիւք պայծառացեալ՝ չորացոյց
զամենայն թագաւորութիւն յերկրաց
երկրի ։

Ընդ յայտնեալ յառաջադրել բազմ
՚նաւարութիւն երկրի, ուր առատ
պտղաբերութիւն է, ոչ միայն դա-
նակաց պտղոց, ընդեղինաց, և բան-
ջարեղինաց ․ այլ և հարստացուցից
բերոց, զորս յի եառատ հեծեն վասն
արդասաբերութեան անդուստի, և վասն
քաղցրաւէտ մշակութեան ․ որք են ոյ-
ռքեկ, ձիթենի, սզկենի, կոճապղպեղե-
նան, հնդկանիկեայ, և ծաղիկ նորա ․
սուրճ, բրինձ, շաքար, ափիոն, բամ-
բակ, ընդ թերևս հաւկիթեայ երկեղին չայլ, զոր-
մէ ասացի յառաջագոյն յիշեցից ։

՚Ի հանգոյց, ննջամամալ թէև
ոչ առաջին անաւ, ամկի, կայ-
եկ, ՚նջառք, մարգարիտ ՚ի ծոցի ։

բայց սնոտի և ոչ յարգի՝ որպէս ծագումն Աղարիոյ, և կամ Պիպէռեան Ալլենոյ. Դրա և բունք թռչնոց անձաղինք. յորժամ չուեն ի ծագմանց ուստից, զանդի զմի փիքուլ ծանրութեան կշռոյն վաճառեն մեզ համ եօթն հարիւր սենտավրայժ մուրճէ Ամսոնոյ. և այլոյնի բունք այնքան յաղթ են Զնաքացւոյ Խարօնացւոյ և յայնոսիկ կղզեաց ուշտարհաց, զի օրէ յոր բարձրանայ գինն Նի թռչունք՝ յորոց շինին բոյնքն կոչին Սալանգ Գուրաւնք, որ է ասել յորձանք թռչնոց. Քաղաքաւթեան մեծութեան թռչնոց է մեծաղոյն քան զծիծառնա. բայց երամնքն և անղանութեան ոսկին. զի ուր հաճին, գան և բնակին, և յայն տեղին չէ պարտ զայլ ինչ մշակութեան առնել. բայց միայն թողուլ 'ի կամս թռչնոց, որպէս զի՝ սիրողաբար բնակեսցեն անդ. և բունակք խորշոց հարստացուցեն հարկաբարապահ ատամել քան զամենայն ձև իցէ երկրագործութեան բերքմանց ակամնից. զի յամի յամի 'նորոգ բոյնս շինեն, վասն որոյ զնախկինն բոյնս ժողովեն մարդիկ և յայնժամ լաւ կարեւորութեան զամենայն մայրենի խառնեղէն հանեալ, յարդարեն զայնպիսի խառն յանդի անդ՝ զորս սիրեն թռչունքն այնուքիկ. բայց որպէս զայրացումն նոցա ինչքանկամ է, նոյնպէս և հետամուտ 'ի սեղնալէ անտի. զի ոչ է հնար պահել զնոսա. այլ որպէս ծիծեռն ինքնին, նոյնպէս և զնոսա յայլ տեղիս. Այս ջերմ Պաստառաճառա համարելի և զարդուածն նոցա, և չուումն նոցա զեկուցանէ 'ի բարեաց. Բնոյնք նոցա նմանեցին ջրամբից յարմարեալ ազաւաւոց, երկայն մասնաւորաչափ, և բայն՝ իւր չափ մանրաչափ մարդոյ, և բա'նուէ ջերմն շարադաւելով բայցառաւել իմն հարազատեցէ նեւթադանէք եգուսաւին. վասն որոյ կարողացեալ զայլս. խառնու իմն շինելով հիւանդաց մասունանն 'ի զօրացուցանել, և մաքրով զհարուցուցեն 'նոցա յարմարուն զործել. Նոյնպէս առնել կարողութեան առ այնոքիկ, որք կամբոցօրութեան ջեռաց ունին. Ա վասն այսպէս անզօրաց կարողացուցել զոյով, այսքան մեծագին են. Ամանն զօրացուցանելոյ այսպէս բնակեն. զի զայսոսիկ բոյնս գնեն 'ի ջուր, ուր կակղացեալ, զառին խառնեալ փետուրքն թռչնոց, և առնուել սպիտակացեալ 'իբրև թել. որոշին ի միմեանց և քամոյն, և յայնժամ եփեալ դնեն 'ի ջերմ ջուրս, և շաքար խառնեալ բազում կամ այնպէս՝ և կամ հուլացուցեալ. և ուտեն զնոսին զանգին և մաքրելոյ իբրև մածուն շինեն, վասն պատրաստել յամենայն ուտելոյ զործածելոյ.

Հարանունեան

ԱՌՕՏ

Ծերունի մարդ եմ.
Վառեմ ու հիւանդ եմ,
Իմ դեղն է դրամ,
Դրեմեալ չէ զարդ.

Սարգ.

ՏՆԱՑԻՆ ԼՈՒՐ.

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

Գարեթ Թագիման Յ. Արդարեանց անմէտանոյ ընդ. Տիկին Հաւիտեան Գ. Ա. Մանուկեանց 'ի 10 Սեպտ.

ԾՆՈՒՆԴ

Տիկին Մարիամ Ա. Գ. Աստուածատրեանց ծնաւ Որդի 'ի 8 Սեպտ.

'Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ...
Մ. Պ. Թամիպաշեանց Կ. Երասխեան